

DOOR J.C. KONINGSBERGER

Evangelie of Wereldbeschouwing

In de laatste maanden zijn er verschillende boekjes uitgekomen op Zendinggebied, die ons in 't kort op de hoogte brengen van de huidige stand der wereldzending. De verschijning van deze boekjes is ten dele te danken aan het feit dat de Internationale Zendingraad een wereldconferentie voorbereidt in 1938, welke gehouden zal worden in de Chinese stad Hangchou. Nu reeds is men van alle kanten bezig om gegevens te verzamelen, teneinde die kostbare conferentie, waar naar schatting 400 mensen uit alle delen der wereld aanwezig zullen zijn ter bespreking van de huidige zendingproblemen, zo vruchtbaar mogelijk te maken. In deze gegevens heb ik bescheidenlijk mogen snuffelen, en toen is het mij duidelijk geworden dat het in de wereld van nu gaat om de grote vraag: wat zal de geest der mensen beheersen: het Evangelie van Jezus Christus of de wereldbeschouwing van den modernen mens?

Allereerst dan zijn wij getroffen door de alom gemaakte opmerking, dat de wereld waarin wij leven wel een zéér snelle ontwikkeling doormaakt, zodat de geestelijke arbeiders zich van maand tot maand tegenover nieuwe vragen gesteld zien. Daardoor is de zendingssituatie heden weer gans anders dan in 1928, toen de laatste wereldconferentie te Jeruzalem werd gehouden. De boodschap van Jeruzalem, waaraan wij ons indertijd allen oriënteerden, geldt thans als verouderd, daar er op het zendingsterrein fundamentele verande-

ringen hebben plaats gehad. Daarom moet ons gebed immer zijn dat God, Die Zijn wegen gaat in en achter het weefsel der verwarde gebeurtenissen (Kraemer), ons de ogen opene voor de opnieuw aan te nemen houding. —

Mag ik met enkele woorden de situatie van 1937 tekenen? De Zending constateert momenteel dat het eigenlijke heidendom, als bewust aangehangen godsdienst, overal waar het zich vertoont, in Nieuw Guinea, in Afrika, de ondergang tegemoet gaat. Het primitieve Animisme, de levensbeschouwing, of, zo gij wilt: de godsdienst van den z.g. natuurmens, is snel bezig te verdwijnen, omdat het op deze drukke aarde al meer onmogelijk wordt om een natuurmens te zijn. Want een natuurmens kan men alléén wezen op het afgelegen en onbetreden eiland, of in de eenzaamheid van het onmetelijke oerbos. In onze tijd van techniek en expansie wordt de primitieve mens radikaal uit zijn isolement gehaald door stoomvaart en vliegtuig, door exploratie en ontginning. De traditie van eeuwen, de traditie van eiland en oerbos, stort in één, door de forse ingreep van vaardige en niets-ontziende handen. Indien de voormalige Animist, wiens voorstellingswereld hem aldus grondig ontnomen wordt, geen voedsel voor zijn ziel vindt bij het Christendom of den Islam, dan voegt hij zich bij het ontelbare leger der godsdienstlozen. Er treedt bij hen een geestelijke verlamming in, waarmede men slechts diep medelijden 330

kan hebben. De Nieuw-Guinea-film, die ons met dezen natuurmens in aanraking brengt, geeft ons van de arbeid der zending aldaar een duidelijk beeld.

Gaande van het Oosten naar het Westen zien wij in het dichtbevolkte Japan een sterk besef van roeping om in Azië de leiding te nemen. De Japanner ontleent zijn kracht aan het geloof in de goddelijkheid van den Keizer, welke zich afspiegelt in het ganse volk; er is een groeiend nationaal bewustzijn dat voortdurend bezig is de persoonlijke vrijheid in te perken en alles, ook de geestelijke bewegingen, ook de christelijke Zendingsarbeid, ondergeschikt te maken aan de Staat. Hoe zal hier de ontwikkeling zijn van de Chr. Kerk?

Terwijl in China de allerbeste krachten bezig zijn aan de opbouw van het volk, dat geteisterd wordt door overstromingen, hongersnood, door opstanden en vijandelijke invallen, leeft men in voortdurende vrees voor het opdringende Japan. Ondertussen groeit ook hier het nationale bewustzijn, terwijl de propaganda-actie van het Bolsjewisme niet ophoudt. Hoe moet de Chinese Chr. Kerk in deze verwarving haar weg vinden?

India, voor ons het land van Stanley Jones en zijn Ronde tafel conferenties, is lang niet zo ideaal als wij het ons voorstellen: één grote Ashram waar men geestelijke ervaringen uitwisselt, waar Hindoes, Brahmanen, Mohammedanen en Christenen, in geestelijke harmonie spreken over de hoogste dingen. Neen, in India zoekt men momenteel voornamelijk een uitweg uit de economische problemen: de telkens terugkerende hongersnooden en de vernedering der kastelozen vragen de aandacht. Men zoekt koortsachtig naar een nieuw economisch systeem, hetzij in de richting van het Russische of van het Italiaanse of Duitse stelsel.

In het meer Nabije Oosten heerst een conflict tussen een groeiend nationaal bewustzijn en de oude opvatting van de religieuze eenheid aller belijders van de Islam.

In Turkije heeft men de wet van de Koran afgeschaft. In Perzië zijn alle uiterlijke vormen van de Islam weggedaan. De Islam ondervindt in zijn bakermat, precies als in onze koloniën, de zuigkracht van het moderne leven. Zoals in West Europa

de oorspronkelijke christelijke massa vervallen is tot godsdienstloosheid, zo is ook de oorspronkelijke Islamitische massa van het Nabije Oosten vervallen tot een saecularistische levenshouding. Zowel het kruis in het Westen als de halve maan in het Oosten hebben hun glans en aantrekkingskracht voor de massa verloren, veelal om plaats te maken voor een groeiend nationalisme.

Hoewel wij dit laatste ook in Egypte zien, zo wil Egypte toch de erkende drager zijn van de Mohammedaanse tradities en het uitgangspunt van Islamitische Zendingsdrang. Van Egypte naar Afrika is het maar één stap. Veel wil ik van het duister werelddeel niet zeggen, alléén dit: De Italiaans-Abbessynische oorlog, het falen van de Volkenbond, die niet in staat was het zwarte ras tegen de aanval van het blanke te beschermen, heeft bij de Afrikaanse volkeren het rasbewustzijn en de rassentegenstelling versterkt, wat natuurlijk een hinderpaal is voor het Zendingswerk.

Kort samengevat: Een blik over de Zendings-wereldkaart in 1937, opent onze ogen voor twee feiten: Het eerste is dat in een zeer snel tempo overal wereld- en levensbeschouwingen zijn ontstaan, gebaseerd op het absolute recht van de natie, van het ras en van de staat, levensbeschouwingen welke in volstrekte onverdraagzaamheid gelijkschakeling verlangen van alle staatsburgers, op ieder levensterrein. Wat wij zien in het Westen: de strijd van de R. Kath. Kerk en van de Evang. Belijdeniskerk in Duitsland, van de Gr. Kath. Kerk in Rusland, dat gaat zich precies zo openbaren in de Chr. Kerken en op de zendingsterreinen van het Oosten. Het tweede feit is dat, tengevolge van de zware economische nood, alle aandacht gericht is op een betere wereldorde, welke kan aanbreken door nieuwe systemen op sociaal en economisch gebied.

Slaat ons bij het constateren van deze beide feiten, die de ganse mensheid schijnen te beheersen, de schrik nu niet om het hart? Blijft er in deze wereld dan nog wel een plaats over voor de verkondiging van het Evangelie? Ja, wij schrikken inderdaad, maar dit is het wonder: de arbeiders in het Koninkrijk Gods constateren aan de andere kant bij alle volkeren en rassen

momenteel een ontvankelijkheid voor het Evangelie als nooit tevoren. In de spanningen en verwarringen van deze tijd, klinkt sterker dan ooit tot de christengemeente de roep: Kom over en help ons. Is dat niet precies zó in onze omgeving?

En nu sta ik voor mijn gevoel midden in mijn onderwerp, dat toch heus een Zendingsonderwerp blijkt te zijn: **E v a n g e l i e o f W e r e l d b e s c h o u w i n g**?

Wie van deze beiden zal het winnen?

Welk van deze beiden zullen de volkeren kiezen?

Nu komt het aan op het juiste waarderen van deze woorden. Ik begin met het laatste. **W e r e l d b e s c h o u w i n g** mogen wij noemen elke poging van de mens, hij zij dan een Europeaan of een Japanner, om de gehele werkelijkheid waarin hij leeft, van uit één gezichtspunt te overzien en te verstaan. De poging ook om die werkelijkheid met hare verborgen krachten en ingewikkelde samenhangen te verklaren. Zonder dit overzicht, dat in het horizontale vlak ligt, zonder deze verklaring, is de werkelijkheid onharmonisch, raadselachtig, beangstigend. De geest van de bewustlevenden mens heeft het verlangen om alle onderdelen harmonisch aan elkaar te passen: hij wil van alle door elkaar liggende stukken een legkaart maken. Dit is niet alleen een kwestie van kennis en wetenschap, maar ook van hart en gemoed, van zijn kunnen en willen beide.

Daarom is hij bereid voor deze overtuiging de strijd te aanvaarden: alles moet daarvoor buigen.

Ook van een bepaalde aldus met moeite en inspanning verworven wereldbeschouwing, kan een geweldige stuwkracht uitgaan, die haar aanhangers op zeker ogenblik in staat stelt om martelaars te worden. Ik mag in dit verband wijzen op iets dat ons allen bekend is: de wereldbeschouwing van het Marxisme, waarin men de ganse werkelijkheid beschouwt en verstaat van uit deze materialistische gezichtshoek, dat de dingen, de verhoudingen, de stoffelijke machten en krachten, de menselijke geest beheersen. Zie naar het nieuwe Rusland waar de opbouw van het economische leven, van de drukpers, van de school en de kunst, door deze wereldbeschouwing volkomen wordt be-

paald.

Zo kan men met een blik op Japan en het Nabije Oosten, op India en Afrika spreken van een nationalistische wereldbeschouwing, waarbij alle dingen bezien worden uit de gezichtshoek van de versterking en de verheffing van de natie, of van een wereldbeschouwing van het ras, waarbij alle dingen bezien worden uit de gezichtshoek van de voortreffelijkheid van het ras. Van beiden gaat een grote stuwkracht uit op de massa's.

Na de wereldbeschouwing van de romantiek, van het idealisme, van het materialisme, welke elkaar in West-Europa zijn opgevolgd, staan wij nu in de gehele wereld in de periode der wereldbeschouwing van het nationalisme, van rassenbewustzijn, van oeconomische ordening, hetzij in fascistische, hetzij in communistische geest. In deze bewogen, gistende wereld die volkomen naar de mens is georiënteerd — en naar de aarde leeft, werkt de Zending, ik mag ook zeggen: in deze wereld wordt het Evangelie gepredikt.

Wat wil het Evangelie zijn?

Ook één wereldbeschouwing tussen de vele anderen? Neen. Volstrekt niet — ook al wordt het door sommigen zo gezien. Het Christendom beschouwt niet, verklaart niet, en lost geen raadsels op. Oosterse religies mogen de pretentie hebben dat zij een verklaring geven van wereld en leven, het Christendom pretendeert zulks niet. Ook ontkent het een wereldbeschouwing te zijn welke uit de hoogste menselijke intuïtie is voortgekomen. Het Christendom is geen wijsbegeerte welke uitgaat boven de antieke of de moderne, de oosterse of de westerse. Het Christendom is geen cultuur welke andere culturen, de Grieks-Romeinse, de Hindoe-cultuur of de Chinese komt overschaduwen. Het Christendom is geen moraal, verheven boven de Islamitische of Confuciaanse. Evenmin is het Christendom een politiek van opbouwen en verfijnen. Dr. Kraemer zegt ergens: „Het Evangelie wil geen rijk van waarden scheppen, die men met elkaar kan vergelijken en tegen elkaar afwegen, het wil verlossingen, bindingen en verhoudingen brengen, die in beginsel de goddelijke levensorde herstellen, maar die alléén door God geopend en geschonken kunnen worden. Het wil een radicale revo-

lutie." Want het Evangelie is van boven, het is de weg van God naar den mens, de zelfopenbaring en zelfvernederling van God, welke haar hoogste punt vindt in de verschijning van Jezus Christus op aarde, het vleesgeworden woord Gods.

Daarom staat temidden van een mensheid die naar de aarde gericht leeft en door allerlei wereldbeschouwingen gevangen gehouden wordt, de Christen heel apart als een getuige van God. De Christen, aangegrepen door een onweerstaanbare Goddelijke werkelijkheid, voelt zich onweerstaanbaar verplichtend gedreven om dáárvan te getuigen.

De eerste zendelingen van het Christendom zijn niet uitgegaan om propaganda te maken voor puur menselijke denkbeelden, neen, zij wisten zich rechtstreeks door Christus den Heer en door den Heiligen Geest uitgezonden: Zo zijn wij dan gezanten van Christus wege! Hoe luidt hun boodschap? Eensdeels is het een *n ò ò d*-kreet: Zij zien een wereldomvattend oordeel raderen, en roepen op tot bekering. Anderdeels is het een *ju i c h* kreet: Zij weten van een levenden Christus, die een wereldomvattende verlossing tot stand heeft gebracht; omdat deze Heer wereldrechter is, bestaat er hoop! Luidt het getuigenis onzer huidige zendelingen anders? Neen. Ook thans staat het woord van de vergeving der zonden in het middelpunt. Het woord van Christus den Heer, in wien zowel het *ò r d e e l* als de genade Gods werkelijkheid zijn. Het woord dat niet anders is dan een nodiging tot Christus, deze nodiging: laat u met God verzoenen! Dat is geen werelbeschouwing. Neen, dat is een getuigenis van Goddelijk oordeel en Goddelijke belofte, getuigenis van wat Paulus noemt: de dwaasheid Gods: het Evangelie des kruises!

Verwondert het ons dan nog dat de kerk van Christus op aarde nooit anders ge-

weest is dan een verachte gemeenschap, een strijdende, en vaak ook lijdende kerk? Zij kan niet zwijgen, zij moet getuigen van Gods weg, de weg van het kruis — tussen hoogmoedige Atheners en farizeese Joden — tussen nationalistische Japanners en op hun ras zich verheffende Ariërs.

Vandaar altijd spanning: zowel vroeger in Paulus' dagen, toen de apostelen werden gestenigd, als ook nu, in deze moderne wereld van concentratiekampen en verbanning. Nog steeds is de ware dienaar niet méér dan zijn Heer. Want evenmin als de Heer, past zich de dienaar aan, aan de momenteel vigerende wereldbeschouwing. Zó is het Evangelie van Jezus Christus de vóórtzetting van de godsdienst der profeten: de leeuw heeft gebruld — wie zou niet vrezen? De Here Here heeft gesproken — wie zou niet profeteren? Wanneer God tot ons spreekt van Zijn Wil tot behoud — wie zou dan zwijgen? Dat is de taak der Zending, ook in 1937: te getuigen van Gods wil tot behoud.

De Zending, dat is het werk, dat is de stem van de kerk. Van de altijd strijdende, en ook nu vaak lijdende kerk. Dat deze kerk dan maar getrouw zij in haar luisteren naar het bevel van haren Heer, en vertrouwend op Hem zich begeve in het gewoel der moderne wereldbeschouwingen, die, vergeleken met het Evangelie, alle maar tijdelijke kracht en tijdelijke waarde hebben!

Wie zal het winnen? Het Evangelie — of de wereldbeschouwing van de moderne Westerse of Oosterse mens? Moeten wij daaraan twijfelen? Wij, die het woord hebben van den Levenden en Verheerlijkten Heer: „Mij is gegeven alle macht — in de hemel en op aarde?" Neen, wij behoeven niet, wij mogen zelfs niet twijfelen. Wij hebben slechts, trouw aan onze roeping, getuigen te zijn van onzen Koning!

